

Вісник

Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань

№ 3, березень 2013

Дорогі наші читачі!

Перш за все хочемо подякувати за добрі слова щодо нашого вісника. Це додає наснаги до роботи☺ Ми стараємося зібрати якнайбільше інформації про діяльність нашої лемківської громади, про справи, які безпосередньо нас стосуються. І тому будемо вдячні, якщо ви всі будете нашими інформаторами. Якщо сталася якась подія, про яку, на вашу думку, треба згадати у нашому віснику, давайте нам знати.

Добра справа робить тоді, коли ми діємо спільно, коли ми один за всіх - і всі за одного. Наші вороги якраз і намагаються нас розділити, пересварити, бо так буде легше підкорити і керувати. Тому робимо нашу справу разом!

Також хочемо повідомити про невеличку, але страшенно приємну новину. Як ви знаєте, на шпальтах української газети «Наше Слово», що видається українцями Польщі, багато десятиліть живе Лемківська сторінка. Вона мала особливе оформлення, з лемківськими опришками та нашими горами. Проте певний час тому, цей рисунок зняли... І була наша лемківська сторінка як сирітка. Не знаємо точно чому, і як там що було, проте вже знаємо, що наша **Лемківська заставка ПОВЕРТАЄТЬСЯ!!!** Приємно, бо здійснивши одну малу справу, можна братися і до більшої. То ж підписуйтеся на «Наше Слово», читайте, бо там є наша красива Лемківська Сторінка.

І на останок... Найвідомішим лемківським опришком був САВКА Андрій (н. 1619, с. Стебник, Пряшівщина, тепер Сх. Словаччина), довголітній ватажок збійників. Став збійником 1640, був освіченою людиною, походив з родини дяка. Спершу опинився в загоні Василя Боюса Ліщини, а згодом створив свою ватагу, яка часом доходила до 500 бійців. Допомігав Костці Наперському в боротьбі з польськими загарбниками.

Тож вивчаймо свою історію, пильнуймо своє коріння, і тримаймося разом!

Вшитки лемки, гев до купи!

З повагою,
Редакційний комітет

Русини – Українці зі Словаччини відвідали Воєводину

Десять членів делегації Русинів-Українців зі Словацької республіки на чолі з головою Бардіївського округу інж. Мирославом Буйдою з 22 по 26 лютого відвідали Русинів у Воєводині у Сербії.

У складі делегації також були голова Старолюбовнянського округу інж. Петро Сокол, голова Свидницького округу др. Йозеф Басларяк, голова локальної самоуправи села Ряшів Гелена Ямроскович Казимилова і члени локальної самоуправи міста.

У п'ятницю 22 лютого гості відвідали Нове Орахово, а саме представників Культурно – мистецького товариства «Петро Кузмяк», де їх прийняв Михайло Еделінський, голова Товариства і член Національної Ради Русинів, а місцеві жителі приготували для гостей гарну культурно-мистецьку програму.

В суботу 23 лютого гості відвідали Коцур та Руски Керестур, де зустрілися із головою Національної ради русинів Славком Рац, який познайомив їх із життям Русинів на просторах Воєводини, на яких вони проживають більш як 260 років. Після знайомства з двома місцями, в неділю гості відбули до Нового Саду, де їх прийняв голова Союзу Русинів Українців Сербії Богдан Віславський і парох з Нового Саду о. Роман Миз. Після екскурсій містом, відвідин Петроварадинської фортеці, церкви Св. Апостолів Петра и Павла, гості продовжили свій шлях до Сримської Митровиці.

У Сримській Митровиці від імені Об'єднання русинів їх приймав актор Володимир Балащак.

У понеділок гості відвідали Шид, де у Домі Культури їх вітав Мирослав Цирба - молодший.

Опісля візиту до Шиду цього ж дня гості відвідали Бикич-Дол та Беркасово, де їх приймав голова місцевої громади і член Культурно-просвітницького товариства «Іван Котляревський» з Бикич-Долу, який з минулого року став містом – побратимом із м. Стебник у Словацькій Республіці.

Маємо надію, що невдовзі після цього візиту Новий Орахів та Ряшів також стануть побратимами. Більшість гостей була у наших краях вперше і забрала з собою багато приємних вражень про життя і роботу русинів ту Воєводині.

Ініціатором цієї зустрічі був Союз Русинів Українців Сербії.

Соня Паплацко, член Союзу Русинів Українців Сербії

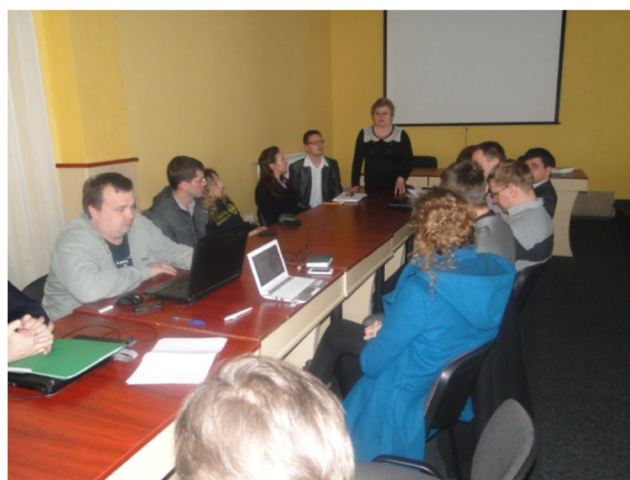
Зустріч молоді української діаспори у Львові

14-17 березня у Львові відбулася робоча зустріч молодіжних організацій українців діаспори, що належать до Світового Конгресу Українських Молодіжних Організацій. У конференції взяли участь молоді люди з Румунії, Молдови, Болгарії, Росії, Канади, Бразилії, Сербії та Словаччини та представники українських молодіжних організацій. Під час зустрічі обговорили основні проблеми українства, і зокрема, молоді діаспори, які в основному стосувалися питань культури, мови, освіти дефіциту достовірної інформації про події в Україні та проблеми висвітлення діяльності діаспори на історичній Батьківщині.

«Молоді лідери, що взяли участь у цій конференції, без будь-якої допомоги, сприяння зі сторони української влади, спромоглися побудувати навколо себе маленьку частинку України у Канаді, Румунії, Молдові та інших країнах. На відміну від багатьох своїх однолітків, що проживають на території України, вони готові вкладати свій час та працю для розвитку нашої нації», – заявив голова МНК Сергій Кузан.

В результаті проведення конференції учасниками були визначені шляхи співпраці між українською молоддю різних країн та обговорено програму спільних заходів. Так на серпень цього року у заплановано у Тернополі провести Табір молоді діаспори, фестиваль українських гуртів закордону «Діаспора Фест 2013», а також Форум української молоді діаспори «Тернопіль 2013».

В засіданнях взяли також участь Голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань Софія Федина, Голова ЛМГО «Молода Лемківщина» Андрій Стадник, та активні члени організації Тарас Радь та Назар Радь. Варто зазначити, що співорганізатор майбутнього молодіжного форуму у Тернополі – теж активний член лемківського руху в Україні – Степан Барна.

Створено електронний архів визвольного руху – документи про ОУН і УПА доступні кожному

Львів – Архів визвольного руху України від сьогодні – в електронному варіанті. Понад 10 тисяч документів про історію ОУН та УПА доступні кожному. Над проектом «Електронний архів визвольного руху» три роки працювали історики та волонтери Львівського університету імені Івана Франка, Центру досліджень визвольного руху і музею «Тюрма на Лонцького». Електронні копії документів систематизовані тематично та хронологічно.

Це лише початок творення першого в Україні електронного архіву. Більше ніж 10 тисяч документів стосуються 30–50-х років минулого століття, найскладнішого періоду українського визвольного руху. Обсяг викладених матеріалів на сайті прирівнюється до 180 томів паперових збірників, щонайменше по 1300 сторінок кожен.

У майбутньому в електронному варіанті розмістять ще десятки тисяч

документів, які донедавна були засекречені і зберігались в архівах, зокрема СБУ. Це ті джерела, які стосуються перших визвольних змагань міжвоєнного періоду; шістдесятництва, до слова, більшість документів 60-х, 70-х, 80-х років були знищені на початку 90-х самими ж працівниками КДБ, які боялись розголосу щодо їхньої причетності до справ; будуть оприлюднені також

документи про національно-демократичний рух кінця 80-х.

Метою є подати всю історію України ХХ століття у первинних джерелах в електронному вигляді, наголосив Радіо Свобода директор Центру досліджень визвольного руху Володимир В'ятрович.

Держава замість того, щоб сприяти, заохотити до вивчення історії, чинить перепони Володимир В'ятрович

«Маємо величезну потребу вивчати і переосмислити історію України. На жаль, в українських архівах історик зіштовхується з великою кількістю обмежень – бюрократичних, законодавчих, які заважають працювати. Держава замість того, щоб сприяти, заохотити до вивчення історії, чинить перепони. А такий електронний архів дозволяє працювати легше: потрібно зайти на сайт, знайти документ. Думаю, що це стане поштовхом для нових досліджень. Це новітній підхід, який давно характерний за кордоном, ми зробили вперше такий архів», – зауважив Володимир В'ятрович.

Електронний архів зменшить спекуляції довкола минулого

Кожен документ можна завантажити, зайшовши на сайт «Е-архів», у повному обсязі без скорочень і поправок скопіювати електронні копії можна у форматі pdf. Відтак електронний архів – це відкритий доступ до історичних джерел, і науковці зазначали під час презентації у Львові, що це полегшить їхню працю, бо не доведеться їздити архівами, очікувати на документи, витратити великі кошти.

Володимир В'ятрович розповів, що у своїй книжці «Польсько-українські стосунки у роки Другої світової війни» опирався на звіти про події на теренах Західної України у цей період, але подав документи фрагментарно, а в електронному архіві всі ці звіти викладені у повному обсязі. За словами історика, чим більше буде оприлюднено документів про український визвольний рух в електронному варіанті, тим менше буде спекуляцій довкола цієї теми.

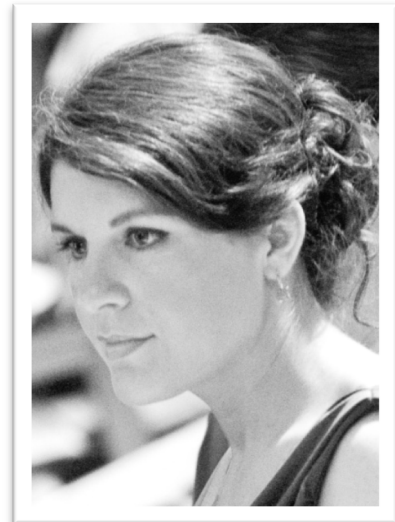
«Робимо минуле доступним» – ці слова стали гаслом проекту «Електронний архів визвольного руху». Його творці закликали користувачів архіву до співпраці – надавати документи в електронному вигляді для поповнення архіву, щоб мовою фактів і документів, а не політичними спекуляціями і маніпулюванням вивчати і розуміти історичне минуле.

Доступ до Електронного архіву: <http://avr.org.ua>

19.03.2013, Галина Терещук (Львів) для Радіо Свобода

Нова книга Діани Гованскі Рейллі «РОЗСІЯНІ: ПРИМУСОВЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ ПОЛЬЩІ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ»

Після Другої світової війни комуністичний уряд Польщі примусово переселив українську меншину через організацію радянсько-польського обміну населенням та таємно сплановану акцію під кодовим ім'ям Операція «Вісла». В книзі «Розсіяні» описано примусове переселення українців з території Польщі після Другої світової війни. Діана Гованскі Рейллі розповідає про ці події через оповідь про життя брата та двох сестер, які втрапили у вир конфлікту в тому буремному часі, коли примусове переселення було звичною політичною тактикою, яку застосовували до національних меншин з метою створення моноетнічних держав.

Народжені на Лемківщині, в південно-східній Польщі, Петро, Меланія та Ганя Пиртей пережили Другу світову війну, та по тому на них чатувало інше лихо: роз'єднання родини через політичні рішення осіб «згори». Петра з дружиною переселили до Радянської України під час обміну населенням у 1944-46 роках, в той час його сестер Меланію та Ганю вивезли до західної Польщі під час Операції

Інформація про книгу:

Тверда обкладинка, 144 сторінки

Видавець: University of Wisconsin Press; 1ше видання (20 травня 2013 року)

Мова: англійська

ISBN-10: 0299293408

ISBN-13: 978-0299293406

Розмір книги: 20.8 x 13.9 x 1.3 см

«Вісла» у 1947 році. Вояки УПА боролися проти примусового переселення, а уряд Польщі тим часом ув'язнював у концентраційному таборі Явожно (Jaworzno) осіб, яких підозрювали у прихильності до УПА. Меланії, бабусі Рейллі по материні лінії, згодом вдалося виїхати до США під час періоду лібералізації в Польщі у 1960-х роках.

Базуючись на усних бесідах та архівних розвідках, Рейллі оповідає захоплюючу, правдиву історію, що дає змогу побачити усі події «зсередини» та ілюструє вплив історичних подій надзвичайної ваги на життя звичайних людей. Авторка веде лінію оповіді аж до сьогодення, простежуючи намагання учасників тих подій, яким вдалося вижити, отримати відшкодування за зруйновані домівки та роз'єднані спільноти.

Відгуки редакторів:

«Цю книгу дуже легко читати, складні та суперечливі питання щодо Другої світової війни та початку «Холодної війни» подані в збалансованому та просвітницькому викладі. Рейллі вказує на те, як такі події як Нацистська та Комуністична окупації, Голокост, етнічні чистки та примусові депортації вплинули та досі впливають на життя людей даної території». – Сергій Плохій, професор історії України кафедри історії ім. Михайла Грушевського, Гарвардський університет.

«Справді захоплююча книга, цінне історичне джерело, пошана лемкам, чий світ зник навіки». – Пйотр Врубель, кафедра польських студій ім. Костянтина Рейнерта, Університет Торонто.

Як зробити попереднє замовлення:

Примірник книги у твердій палітурці можна замовити з доставкою у травні 2013 року через наступні веб-сторінки:

University of Wisconsin Press: <http://uwpress.wisc.edu/books/4891.htm>

Amazon: http://www.amazon.com/Scattered-Forced-Relocation-Polands-Ukrainians/dp/0299293408/ref=sr_1_1?ie=UTF8&qid=1358946557&sr=8-1&keywords=diana+howansky+reilly

Barnes & Noble: <http://www.barnesandnoble.com/w/scattered-diana-howansky-reilly/1113367794>

Професор Юрій Бача з Пряшівщини виступив у Львівській політехніці

13 березня 2013 року в актовій залі Львівської політехніки відбулася зустріч професора, відомого українця-шістдесятника з Пряшівщини, письменника та публіциста, активного учасника українського національно-культурного руху в Чехословаччині Юрія Бачі з академічною спільнотою університету. Зустріч організував

Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою спільно з Товариством «Просвіта» ім. Т. Шевченка Національного університету «Львівська політехніка» у рамках проекту «Відкріймо для України українську діаспору».

Зі вступним словом про Юрія Бачу виступив лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка Ігор Калинець, який привітав гостя у стінах Львівської політехніки та коротко ознайомив присутніх з його біографією. Як ілюстрацію до життєвого шляху Юрія Бачі Ігор Калинець зачитав уривки з його автобіографічної книги «Листи самому собі», яку письменник написав у час, коли йому було заборонено друкуватися.

Першу частину свого виступу Юрій Бача присвятив розповіді про себе – зокрема, що в дитинстві йому пророкували кар'єру священика, але він вибрав філологію. Важливе світоглядне значення в його житті відіграв візит до Львова, коли він навчався в аспірантурі в Києві. Тут він став свідомим українцем. Згодом за перевезення через кордон та розповсюдження знаменитої праці Івана Дзюби «Інтернаціоналізм та русифікація» Юрій Бача був засуджений та ув'язнений на 4 роки, і на 20 років позбавлений викладацької праці і можливості публікуватися.

У другій частині професор зосередився на питаннях літератури – зізнався, що дуже любить публіцистичні жанри і публіцистика йому добре вдається. Розповів про власну творчість, про зв'язки з Україною, про визначну роль в українській історії Т. Шевченка та І. Франка.

На завершення слухачі мали змогу поставити гостеві запитання, на які він лаконічно і професійно відповів.

**молодший науковий співробітник МІОКу
Богдан Сиванич**

Карпаторусини написали листа у США, зявляючи про приниження прав

Карпаторусинський консорціум Північної Америки вирішив звернутися до урядовців США, щоб *"висловити своє занепокоєння тими процесами, які йдуть в Україні та є пониженням основних прав людини, а саме права на власну мову та національну ідентичність"*. Ми не подаємо самого тексту цього звернення, оскільки не погоджуємося з його змістом, проте оскільки він стосується лемківського руху в Україні і в світі, вбачаємо за необхідне висловити свою думку щодо основних його положень.

Основний акцент автори звернення роблять на тому, що *в Україні згідно нещодавно прийнятого закону «Про засади державної мовної політики» визнається русинська мова, але при цьому ще досі в Україні не визнана національність її носіїв*. Щоб прояснити ситуацію, слід зауважити, що в статті 7, окрім русинської з-поміж інших регіональних мов та мов меншин визнається також ромська та зокрема караїмська мови. Однак жодна держава світу на сьогоднішній день ще не визнала Ромську державу як таку. Що ж стосується караїмської мови, то згідно перепису 2001 року в Україні серед 1196 громадян, які визнали себе караїмами, караїмською мовою користуються лише 72 особи, тим не менше слідує "Європейській хартії регіональних мов або мов меншин" караїмській мові було надано статусу регіональної мови в Україні. Тому помилково вважати, що мова не може існувати без окремої держави, хоча завдяки мові чи своєрідній говірці її носії об'єднуються у громади, щоб зберегти культуру свого етносу. Часто спільні ознаки мови є тим, що єднає, а не розділяє, і говірки об'єднуються в одну мову через спільні ознаки, а носії в одну державу через спільну історію.

Дивують дані, які наводять автори звернення, про чисельність "етнічних русинів" у Закарпатській області. Як стверджується, *"під час загальнодержавного референдуму 1 грудня 1991 року жителі Закарпатської області (78,0 % від числа учасників референдуму) однозначно висловили своє бачення майбутнього Закарпаття як автономної території («спеціальної самоврядної адміністративної території») у складі України"*, однак на референдумі 1 грудні 1991 року було винесено лише одне питання "Чи підтверджуєте Ви Акт проголошення незалежності України?" і жодного іншого питання щодо етнічного складу чи автономії Закарпатської області не розглядалося. Тож звідки взяли ті 78% відсотків? Не зрозуміле також походження даних про чисельність "етнічних русинів" станом на 2013 рік. Виглядає на те, що автори написали згадані цифри на власний розсуд.

Подібні листи чи статті багатослівні, та по змісту несуть зовсім мало об'єктивної інформації.

Ознайомитися з текстом вищезгаданого звернення можна [тут](#).

<http://goloskarpat.info/blog/26585.html#ixzz2Ou28e8HY>

Назар Радь

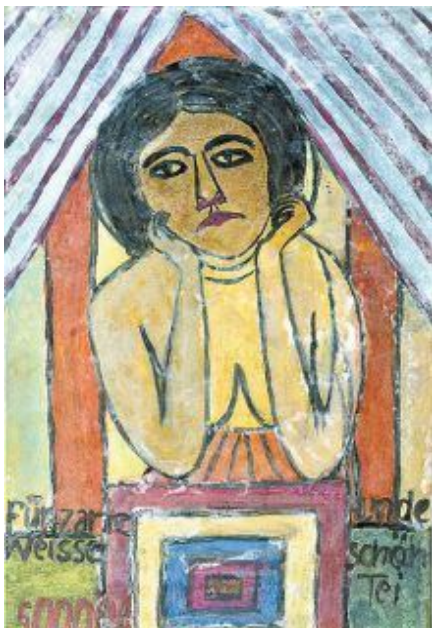
Примітивіст із Лемківщини

Виставки самоука Никифора, якого тривалий час вважали польським художником, завоювали публіку Парижа, Амстердама, Брюсселя, Відня, Нью-Йорка. Лише в останні роки його творчість наново відкривають для себе українці.

ПАМ'ЯТНИК НИКИФОРУ ДРОВНЯКУ У ЛЬВОВІ / ФОТО НАДАНО АВТОРОМ

«ПОРТРЕТ ЖІНКИ»

«НИКИФОР НА ФОНІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ВОКЗАЛУ»

«ЕЛЕГАНТКА»

«НИКИФОР У КРАКОВІ»

Його називали по-різному: маляр Никифор, Іван Никифор-жебрак, Никифор Дровняк, Никифор Криницький. Сам себе називав: Никифор Матейко. А свої акварелі та малюнки, яких відомо понад тридцять тисяч, майже завжди підписував «художник НИКИФОР».

За життя художника так і не було встановлено ні його справжнього імені та прізвища, ні точної дати народження. Никифор його не знав, та й не потрібно це було йому — диваку з курортного містечка Криниці, залюбленому в малярство.

Все з'ясувалося лише 1971 року, коли львівський художник Роман Турин, першовідкривач і багаторічний дослідник творчості Никифора, за допомогою односельчан самоука виявив офіційну метрику, видану греко-католицькою церквою села Криниці на ім'я Епіфанія Дровняка, незаконнонародженого 21 травня 1895 року. Мати — глухоніма Євдокія Дровняк з лемківського села Поворозник працювала прислугою в санаторії-пансіонаті «Три рожі» в Криниці. Від неї у спадок отримав каліцтво, а від невідомого батька — талант художника...

А вперше мистецьке вміння лемківського художника-самоука Роман Турин помітив 1932 року, перебуваючи на відпочинку у Криниці, де його батько обіймав посаду адміністратора пансіонатів «Солотвинянка» та «Владислава». Опікуючись мистцем-оригіналом, художник зберіг з того часу для нащадків чотири портрети Никифора, написані олівцем та чорнилом «на краткованому папері блокнота»...

Як вважають деякі дослідники творчості Никифора, в юнацькому віці Епіфаній Дровняк навчався у гімназії художнього спрямування у Бардієві на Словаччині. «Це була спеціальна школа для дітей-лемків, у яких не було батьків, де дітям-сиротам давали художні знання, а потім відповідний диплом, щоб вони мали у житті хоча б якийсь фах». Підтвердженням цьому могло б стати декілька малюнків, де Никифор зобразив себе в гімназійній формі. А фантастичні пейзажі нагадують околиці Бардієва.

У наступні роки вроджені фізичні вади врятували хлопця від фронту Першої світової...

Цікавою також є версія щодо перебування Никифора у середині 1920-х у Кракові, куди його на декілька років «викрали» викладачі краківської промислової школи — архітектор Тадеуш Стриєнський та художник Ян Варшаловський. Бо ж «хтось» мусив навчити Епіфанія рисунку, композиції, перспективі; познайомити його зі зразками готичної архітектури, яку так любив фантазійно малювати; показати, як має одягатись і поводити себе представник артистичної богемі. Чи можуть стати ключем до цього питання дві акварелі — «Трійця Никифорова» та «Соборчик», де криницький самоук зобразив себе в товаристві двох інших художників, — покаже час.

... Зібравши значну колекцію акварелей Никифора, Роман Турин того ж року виставив їх в галереї Марселя в Парижі поряд із творами французьких, італійських та українських художників. Другою виставкою, де експонувалося 105 творів криницького майстра, стала «Виставка мистців-самоуків», організована АНУМ 1938 року у Львові. Відгуки від цих виставок можна процитувати словами Романа Турина:

«Світ Никифора є світом особливим, але настільки реальним і автентичним зовнішньо та повним невичерпної фантазії в глибокому нутрі його творчості, що розмова-контакт із глядачем є такою емоційною і легкою, як контакт з природою». Можливо, що саме у цей час художник, на запрошення Р.Турина чи інших членів АНУМу, побував у Львові, адже існує декілька робіт, на яких змальовано архітектуру міста. Однак, «однозначно ствердити, чи вони справді створені з природи, чи з поштівок, не можна».

Після Другої світової війни творчістю криниць кого примітивіста зацікавились польські дослідники — поет Костянтин-Ідельфонс Галчинський та історик мистецтва Анджей Банах. Перша персональна виставка Никифора відбулася в січні-лютому 1949 року у Варшаві. Наступні експозиції вдалося влаштувати в галереї Діни Вієрні (найпопулярніша галерея примітивістів) у Парижі та Міському музеї в Амстердамі 1959 року. А далі — Брюссель, Відень, Франкфурт-на-Майні, Баден-Баден, Хайфа, Чикаго, Нью-Йорк — всього 100 виставок до 1968 року. Про успіхи експонування виставок «польського художника-самоука» у європейській пресі писали багато.

Серед перших творів Никифора — своєрідно трактовані ікони популярних у народі святих. Для злидаря з карпатської глушини вочевидь церковне мистецтво було єдиним доступним джерелом для наслідування багатогранної мистецької спадщини людства. У художникові вчувається велика внутрішня потреба творення власного «найвного» світу, свого світосприйняття та своєї релігійності, відмінної від християнського канону.

Портрети художника продовжують за стилем лемківську ікону, але трактовані зовсім інакше. У людей, зображених на цих портретах, завжди великі очі, вони задумливі й сумні, водночас сповнені внутрішнього спокою та рівноваженості. Це не просто абстрактні люди-символи, це особистості з різними рисами, різними кольоровими характеристиками обличчя, різними вдачами.

Дитя світу людей, Никифор більше любив малювати архітектуру і портрети, ніж дерева, траву чи звірів. На його багаточисленних акварельних пейзажах ми бачимо містечкові вулиці, вілли, церкви, вокзали, лише зрідка далекі обриси полів і лісів навколо Криниці. Але вони найчастіше згеометризовані, умовні, тоді як будинки живі, наділені своїм характером. Вражає у Никифора небо — воно ніде не буває однаковим, скрізь тонко влітається в загальний колорит акварелі — жовтаве, помаранчеве, зелено-коричнєве, фіолетово-срібне, рожево-смарагдове.

Митець-самоук малював багато акварелей із зображенням фантастичної архітектури — він вигадував цілі міста, вулиці та площі, собори і житлові будинки такими, якими малювала їх його уява. Так акварель «Фантастична гора» нагадує багатоповерхову будівлю-піраміду з тунелями, залізничною колією та електричними стовпами, що ніби крокують у інший, відомий лише самому художнику, світ.

Розглядаючи аркуші творів художника, ловиш себе на думці, що деякі з них не є «примітивним» маренням душі самоука, а співзвучні напрямкам мистецького авангарду початку ХХ століття — французькому фовізму та німецькому експресіонізму. А якщо уважно роздивитись роботу «Художник Никифор на мості», то можна зауважити її сюрреалістичне спрямування — за обрисами мосту проступає жіноча постать, що нагадує матір художника!

Важливим елементом композиції акварелей Никифора є мереживо-напис кириличним або латинським шрифтом, який однак не завжди вдається точно прочитати. Розташований біжучою рамкою у нижній частині композиції, або довільно розкиданий по всьому полю тла, текст стає декоративним доповненням творчого задуму.

Усім творам лемківського митця-самоука Епіфанія Дровняка, який на стику української та польської культур під іменем Никифора увійшов в історію українського мистецтва ХХ століття — іконам, пейзажам, портретам, жанровим сценам — властива декоративна виразність малюнка і кольору, наївність трактування образів, виразна фантазійність та синтетичність образного мислення, які художник проніс через усе своє нелегке й водночас емоційне, мов спалах свічки, життя, що завершилось 1968 року.

2005 року на алеї (на парапеті якої любив так часто сидіти митець) до центрального бювету криницького курорту встановлено бронзову постать Никифора (роботи польського скульптора А.Дзвігаша) — художник і його вірний супутник — бродячий пес, на хвилю присіли перепочити, уважно споглядаючи на публіку, що проходить поруч. © Газета ДЕНЬ. (№ 42-43 від 7-8- березня 2013)

Ярослав КРАВЧЕНКО,
кандидат мистецтвознавства

П.С. Нещодавно стало відомо, що у Львові є громадський музей Никифора Дровняка. Детальніше розповімо у наступних номерах вісника.

Члени НТШ в науці 2012 року

Учасники конференції. Зліва направо - сидять: Т. Джулинська, Д. Даревич, І. Микитюк; стоять: 1-ий ряд - Є. Ладна, А. Ротко, М. Іваник, М. Траф'як; 2-ий ряд- В. Полковський, І. Томків, В. Остапчук, Ю. Мончак

Ось уже впродовж трьох років НТШ ім. Т. Шевченка в Канаді проводить традиційну конференцію, де члени Товариства інформують про їхні дослідження. Остання така конференція під назвою “Члени НТШ в науці” відбулася 6 грудня минулого року в приміщенні галереї КУМФ, що на Блурі в Торонто. Дві сесії об'єднали науковців різних профілів та зацікавлень. Після привітального слова, виголошеного головою організаційного комітету магістром Іриною Микитюк, професор Віктор Остапчук відкрив першу сесію, в якій виступили 4 науковці.

Кандидат історичних наук Михайло Траф'як присвятив свою доповідь оглядові та аналізу української еміграційної літератури в Канаді. Опираючись на дослідження провідних літературознавців (О. Гай-Головка, Яра Славутича, М. Мандрики та ін.), він виділив чотири періоди у розвитку літератури: піонерський (початки минулого століття), період міжвоєнного десятиліття, повоєнний та сучасний. Наприкінці третього періоду з'явилися твори українських авторів англійською мовою, і ця тенденція продовжує розвиватися і сьогодні. На думку п. Троф'яка хоча українська література Канади є дуже цікава і різноманітна, вона мало відома широкому читачеві, бо практично відсутня у більшості публічних бібліотек.

Як завжди, надзвичайно цікавою виявилась презентація доктора Юрія Мончака, професора медичного факультету та керівника відділу експериментальної медицини Університету МакГіл у Монреалі. Цього разу він присвятив свою доповідь секвенуванню людського геному, в чому вчені протягом останніх двох-трьох десятиліть добилися величезних успіхів. Ще в середині 1980-х процес відчитання людського геному, що налічує 3 мільярди одиниць, здавався неймовірно складним і трудомістким. Однак вже у 2000 році був виданий перший чорновик, а сьогодні завдяки найновішим комп'ютерним технологіям процес відчитання геному людини, так само як і бактерій, рослин, тварин, перетворився на автоматизовану процедуру. Д-р Мончак підкреслив, що секвенування геному відкриває небувалі перспективи для медичної діагностики, передбачення та запобігання хвороб, особливо генетично закладених у ДНК людини. Одночасно, застеріг д-р Мончак, нові можливості породжують і нові проблеми та нові етичні питання. Серед них – межі науки в її втручанні в унікальну систему, якою є організм кожної окремої людини, та намагання цю систему конструювати і таким чином повністю контролювати.

Доктор Люба Магденко є фахівцем в ділянці охорони здоров'я. Однак на конференції вона поділилася своїми спостереженнями над недавніми виборами в Україні. Д-р Магденко була спостерігачем на виборах в Україні від Канади у Чернігівській області. Ілюструючи свою розповідь промовистими фотографіями, вона навела багато порушень демократичного процесу виборів, особливо у малих містечках та селах Чернігівщини. Серед таких порушень – неправильне інформування і пряме залякування населення владою, велика кількість недійсних бюлетенів, відкриті і зруйновані скриньки. Ганебною виявилася і роль преси в Україні, що рекламувала тих кандидатів, котрі платили гроші.

Завершив першу сесію виступ доктора філологічних наук Валерія Полковського, що тепер очолює Центр канадознавства в Едмонтоні та є співредактором “Західньоканадського збірника”, який видається Осередком НТШ

в Едмонтоні. Д-р Полковський ознайомив присутніх з історією “Збірника” та закликав науковців надсилати до нього свої праці.

Другу сесію, яку очолила магістр Таня Джулинська, була повністю присвячена акції “Вісла”. Як відомо, у 2012 році минуло 65 років від цієї події, що назавжди змінила долі тисяч лемківських родин, насильно виселених польською владою з їх споконвічних земель. Магістр Євген Ладна, що опублікував ряд статей та довідок про українське Закерзоння, детально ознайомив з хронікою подій акції “Вісла”. Акція стала завершальною стадією процесу “вирішення української проблеми” з боку польської влади, яка прагнула створити одну національну “Польщу для поляків”. У 1946 році з Лемківщини було репатрійовано в Радянську Україну більше півмільйона українців. Формальним приводом для акції наступного року стало вбивство у березні 1947-го поблизу лемківського села Яблінки польського генерала Кароля Сверчевського. Обвинувачення за вбивство впало на загони УПА, що діяли на Лемківщині і були активно підтримувані місцевим населенням. (Найновіші дослідження свідчать, що вбивство було планованою провокацією і організоване “своїми”). У результаті акції в квітні польські війська майже цілковито винищили загони УПА, а близько 160 тис. цивільного населення було депортовано і розпорошено по польських землях з метою їх повної асиміляції.

Пан Мирослав Іваник, що є також експертом з питань українського Закерзоння, як головний редактор серій “Бібліотека Закерзоння” та “Архів Закерзоння” і співавтор документальних фільмів про визвольну боротьбу на Закерзонні, запропонував власну, альтернативну гіпотезу щодо причин Акції “Вісла”. Справді, для допитливого дослідника є багато нез’ясованих і незрозумілих питань у цій історії. Одне з них – непропорційне збільшення військових сил – від 4 до 22 тисяч – напередодні акції “Вісла”. Такі потужні військові сили були непотрібні для побороення УПА, що на той час була вже малочисельна і знесилена боротьбою. Пан Іваник пропонує таке пояснення: поляки боялися інтервенції Хрущова, який нібито мав подібні наміри. Демонстрація потужного війська, знищення УПА і виселення українських лемків з їхніх земель мали на меті позбавити Радянський Союз будь-яких підстав претендувати на ці землі.

Останній доповідач пан Андрій Ротко зібрав безліч безцінних матеріалів – документальних свідчень безпосередніх жертв акції “Вісла”, що розпорошені сьогодні по всьому світі, зокрема і в Канаді. Уривки з документальних фільмів, які він продемонстрував, – це інтерв’ю з учасниками подій, що розповіли про драматичні долі роз’єднаних родин, нелюдські умови їхнього переселення, знущання над ними з боку тодішньої влади.

Акція “Вісла” залишається однією з незагоєних ран в історії українського народу, про яку очевидці з боєм пам’ятають і сьогодні. Лише тепер, повернувшись до події 65-літньої давності, польський сейм підтиском світової української громадськості розпочав справу засудження дій польського уряду як злочину супроти української меншини.

**Дагмара Турчин-Дувірак,
пресовий референт НТШ**

Святковий вернісаж Великодньої Писанки у Свиднику

(XIV річник оглядового змагання в розписуванні великодніх писанок)

ПИСАНКИ, ПИСАНКАРСТВО – один із своєрідних, високомистецьких, неповторних проявів народного мистецького таланту наших жінок-писанкарок, найтипівіше й найоригінальніше явище народного декоративного мистецтва русько-українського населення Східної Словаччини, є невід'ємною складовою частиною народної культури нашого народу. 19-го березня напередодні Великодніх свят у виставочному залі СНМ –

Музею української культури в Свиднику здійснилась святкова вернісаж вже традиційної виставки ПИСАНКИ 2013 – 14 річника оглядового змагання в розписуванні великодніх писанок. На ній представлені колекції 25 писанкарок (понад 500 писанок) із Бардієва, Ґрибіва, Кожан, Ленартова, Маківця,

Мальцова, Нижньої Писаної, Свидника,

Свиднички, Словацької Кайні, Снини, Стащина та Стропкова. Після урочистого відкриття виставки – короткої промови д-р. філ. Мирослава Сополіги, доктора історичних наук, у культурній програмі виступила популярна жіноча співацька група СВИДНИЧАНКА, здійснилось вручення речових нагород за найцікавіші колекції цих мініатюрних шедеврів народного декоративного мистецтва як

найкращим і найцікавішим з погляду естетичного, художньо-декоративного та етнографічного, а саме: Марії БЛЯНДОВІЙ (Ленартів), Любові БАЛАЩАК (Бардіїв), Анні БАБЕЙ (Свидник), Божені ШЕЛЕПЕЦЬ (Свидник), Алені ЛОВІНГЕРОВІЙ (Мальців), Галіні ФЕДОРКО (Свидник), Ренаті КАНДРАВІЙ, (Свидничка), Дарині ОЛЯР (Нижня Писана), Людмилі ФЕЦУРОВІЙ (Словацька Кайня) та Михайлу ШЕЛЕПЦЮ (Снина). Ну, а що найхарактерніше для цього річного виставки ПИСАНКИ 2013? – розмаїтість орнаментальних композицій, весняна символіка кольорової шкали та оригінальність орнаментальних мотивів, в яких відображений мистецький хист, фантазія, поетичне сприймання та відображення навколишнього світу на крихкій мініатюрній поверхні яйця.

Художню привабливість і неповторність даної імпрези підсилювали і 20 оригінальних вишивок з весняною тематикою вишивальниці Світлани Рішко із Свидника та 18 дерев'яних рельєфів сьогодні вже відомого в Словаччині та за її межами народного різьбяр по дереву Франтішка Єнча із Нижньої Писаної.

Виставка ПИСАНКИ 2013 триватиме до кінця травня поточного року.

Йосиф ВАРХОЛ

Святковою академією свідничани вшанували пам'ять

Тараса Шевченка

СНМ - Музей української культури в співпраці з Регіональною Радою СРУС та Клубом художнього слова при Піддуклянській бібліотеці в Свиднику підготували святкову академію «Березневою стежкою до Тараса» – літературно-музичну інтерпретацію поеми Т. Г. Шевченка «Наймичка». Лейтмотивом даного літературного твору є нещаслива доля бідної покритки Ганни, яка заради щастя своєї позашлюбної дитини змушена приховувати своє

материнство і тільки перед смертю розкриває синові Маркові свою таємницю, що вона ніяк не наймичка, але його рідна мати.

В ролі Ганни завдяки ніжному ліричному тембру голосу заімпонувала глядачів молода талановита декламаторка Людмила Ражина, яка разом з Анною Ванько була авторкою сценарію. Зворушливими були й виступи інших декламаторок: Світлани Барнової, Анни Ванькової, Галини Галчик, Даши Ізсофової, Софії Кундрат, Марії Лабик, Олени Піндляр, Олени Цупришин, Наташи Шепиткової та Михайла Білоруського.

Поетичне слово Т. Шевченка чутливо доповнювали народні маковицькі пісні тематично спрямовані на материнство та материнську любов у виконанні жіночої співацької групи СВИДНИЧАНКА та тріа ТРОПАР, яке до свого репертуару на цей раз включило пісні на слова Шевченка, божественну волинську пісню «Ніч глибокая» та популярну «Пісню про рушник» (слова Андрія Малишка). Весь літературно-музичний монтаж – це було вдале переливання чудових українських пісень включно пісенного фольклору русинів-українців Словаччини із словами Шевченка, покладеними на музику. Це констатувала в заключній промові й генеральний консул України в Словаччині пані Ольга Бенч, яка підкреслила глибоку слов'янську взаємність, про яку намагався всеняке своє життя Тарас Шевченко.

Святковою академією свідничани вшанували пам'ять великого генія світової літератури, величі та символу України - Тараса Шевченка, краса й велич поезії якого й донині не втратила своєї високої естетичної вартості й насолоди, глибокої людяності та актуальності.

Надія Вархол

Презентація книжки лемківського поета Анатолія Ядловського

17 березня 2013 р. в обласній універсальній науковій бібліотеці ім. І. Франка м. Івано-Франківськ (УКРАЇНА) відбулася презентація поетичної збірки Анатолія Ядловського „У Besкидах – низьких горах”.

Ведучий презентації - заступник голови Всеукраїнської організації, секретар Світової Федерації українських лемківських об'єднань Степан Семенович Криницький нагадав присутнім трагічні сторінки історії лемків та запросив до слова автора презентованого видання. Анатолій Ядловський розповів, що народився в місті Підгайці Тернопільської області. В 1975 році закінчив

Тернопільський фінансово-економічний інститут і був направлений на роботу в м. Івано-Франківськ, де живе і працює по даний час. Перший його вірш був надрукований в газеті „Новий час" в січні 1992 році. Згодом вийшли три збірки поезій: „Зупинена мить"(1994), „Серце на долонях" (1995) і „Дар Всевишнього"(2002). Також Анатолій Йосипович написав „Історію села Кам'яна" (Польща). Багато віршів поета стали піснями, зокрема, „Лемківська доля", „Моя Лемковино", „Лемківщино, рідна мати", „Гори кличуть", „Ватра у Рівні", „Синьоокий простір неба" та ін. До речі, кілька музичних творів завдяки мультимедійним засобам гості презентації мали можливість почути і побачити. У заході взяли участь директор музейного комплексу „Лемківське село" (м. Монастириськ, Тернопільська обл.) Михайло Миколайович Тиханський, науковий співробітник цього ж музею Валентина Миколаївна Грабчак, поетеса і журналістка Анна Кирпан, представники лемківської громади Івано-Франківської області, бібліотечні працівники. Вірші із презентованого видання читали як сам автор, так і гості, зокрема, Валентина Грабчак, Анна Кирпан і наймолодша учасниця заходу - Софійка Малаховська.

До уваги присутніх була представлена книжкова виставка творів Анатолія Ядловського з фондів нашої книгозбірні.

На завершення Анатолій Ядловський подякував адміністрації та працівникам бібліотеки за допомогу в організації і проведенні свята, а також подарував презентовану книгу „У Besкидах - низьких горах".

МУЗЕЙ ЛЕМКІВСЬКОЇ СПАДЩИНИ ІМ. ЮЛІАНА ТАРНОВИЧА-БЕСКИДА

В Канаді, а саме у Торонто, знаходиться унікальний музей спадщини велета лемківської справи Юліана Тарновича. Музей покликаний до життя у 1986 році Крайовою Управою Об'єднання Лемків Канади. Започаткувала його збірка 32-ох образів праці Юліана Тарновича, яку Торонтонська Епархія Української Католицької Церкви подарувала Об'єднанні Лемків Канади. Головним організатором музею був тодішній голова Крайової Управи Об'єднання Лемків Канади Максим Маслей, який по сьогодні є куратором музею.

На сьогодні музей має: 37 образів – малюнків Юліана Тарновича в більшості церковної тематики. Є також праці інших малярів-художників лемків: Павла Лопати, Олександра Хиляка, Омеляна Мазурика, Андрія Стефанівського, Одарки Онишук-Мерени, Павла Стефанівського, Дмитра Солинки, Василя Мадзеляна, Станіслава Губнера та інших. В музеї є значна колекція лемківського жіночого і мужеського святкового одягу.

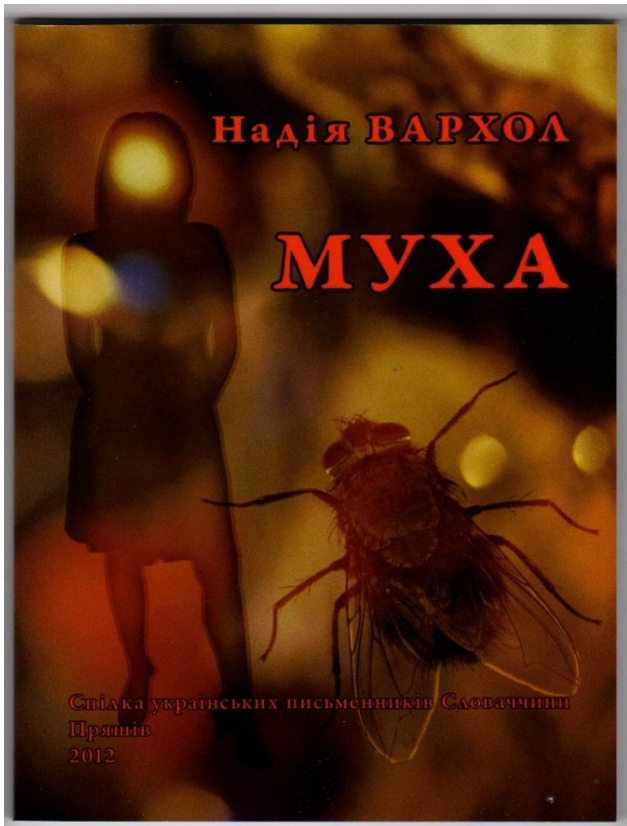
Є побутове знаряддя, як гребені до чесання овечої вовни зроблені у 1918 році. Прикрасою музею є унікальна різьба скульптора Андрія Сухорського «Лемко з ягнятком» різьблена 1991 року та одна з двох палиць подарованих скульптором президенту Рональду Регану та Семену Мадзеляну який з черги подарував для музею.

Маємо колекцію лемківських різьблених тарілок з вмальованими церквами з різних сіл. В музеї є значне число документів та книжок присвячених Лемківщині та зв'язаних з лемківським культурним, організаційним і суспільним рухом. Є оригінал німецької розпізнавчої карти виданої у Львові 8-го березня 1944 року на ім'я Юліана Тарновича.

Максим Маслей

Вийшла сатирична повість Надії Вархол

Спілка українських письменників Словаччини видала нову книжку Надії Вархол – сатиричну повість „МУХА”, головним мотивом якої є метаморфоза людини на муху. В гумористичному аж саркастичному дусі зображені дії поодиноких видів докучливих двокрилих комах, з якими приходить до контакту дівчина, перемінена з науковою метою на муху, щоб в такому виді придбала для славного академіка майже секретні інформації про мушачий менталітет, психіку, мову і т. п. З цією метою відвідає всі види мух, які стримуються передусім поблизу людських осель: муху стайневу-кровососку, муху худоб'ячу, муху говнільку, муху кімнатну, м'ясну муху каліфору, зеленоочку, муху шведську та гессенську, світлячка, муху інопланетянку (ластівку), „минутника” (своєрідна

демонічна істота, встановлююча долю людини в мить її появи на світ, яка відома в українському фольклорі включно фольклору русинів-українців Словаччини). Дослідницькі амбіції приведуть муху-дівчину й до корчми чи школи, опиниться вона навіть на мушиному суді. Братиме участь і при народженні мухи, мушачому весіллі та весільній ночі на прокрустовому ліжку з павуком. З павутиння її звільнять тайні агенти з метою вислати її між людей із спеціальним покликанням: досліджувати таїни людського мозку, психічний стан людини, особливості характеру та їхню слабкість – Ахіллову п'яту, щоб оволодіти людиною.

Муха інтелектуальна пише про ЛЮДИНУ. В зміненій людській подобі ретроспективно вона переживає те, що перед тим зазнала перетворена на муху дівчина. Хоч на зовні вона є людською істотою та її мушачі гени даються взнаки, тому в її вчинках виникає багато комічності аж абсурдності. В дійсності в мушачому світі критикуються недоліки людського суспільства: мегаломанія, корисливість, подружня зрада, обман, лицемірство, безглуздість, різні псевдотеорії, лженауки і т. п. І наперекір тому, що ця проза була написана ще в 1994 році, донині не втратила своєї актуальності.

Дана повість є дуже влучно переткана фразеологізмами, родовими іменами чи іншими словесними зворотами відносно вислову МУХА. Гумористична проза написана легким читацьким стилем і була реалізована при фінансовій підтримці Уряду Словацької республіки – програми Культура національних меншин 2012. Друк: Tlačiareň svidnícka, s. r. o., Svidník.

Йосиф Вархол

Вечір пісні та поезії

У день народження Т. Шевченка "Молода Лемківщина" разом зі студентською радою Львівської національної академії мистецтв провели вечір пісні та поезії, на якому

Захід проходив в актовому залі Академії мистецтв і почався з прочитання своєї поезії

молодими поетами. Зокрема свої вірші прочитали Зятник Марія, Ожібко Сергій, Звіздецька Аліна, Свистун Ігор. Вслід за цим звучали пісні: спочатку несміливі, коли в основному співали барди, а молодь слухала, ледь чутно намутикаяючи знайомі мотиви. Однак з кожною наступною композицією вечір ставав енергійнішим, набирив обертів і багатоголосся.

Співали як пісні на слова Шевченка, так і авторські, українські естрадні, пісні молодіжних колективів та лемківські. Пісні чергувалися, були серед них знані і менш відомі, веселі і тужливі, ліричні, про кохання і про все, про що хочеться співати. Лемківські пісні та поезія надавали вечору своєрідного колориту. Міхаела Мушинка, що приїхала зі Словаччини, заспівала кілька пісень, знані серед лемків (русинів-українців) Словаччини.

Цікаво, наскільки вся ця пісенна різноманітність могла поєднатися в один вечір, однак саме в цьому була його краса.

Джерело: <http://molodlem.org.ua>

Дві лемківські співанки зі Словаччини

Мамічко

Мусит вам мамічко,
Мусит тяжко бити.
Виховали-сте ня,
Виховали-сте ня,
Не буду вам робити.

Виховали-сте ня
Красну як ягоду.
Тепер-сте ня дали,
Тепер-сте ня дали
За глибоку воду

За глибоку воду,
За синєє море...
А тепер плачете,
А тепер плачете
«Де ти дітя моє?..»

Ту я, мамко моя,
Ту, в далекім краю.
Як на вас подумам,
Як на вас подумам,
Слези мі падають...

Тім-та-ра

Женилося мотовило,
Тім-та-ра.
Взяло собі кутовило,
Тім-та-ра.
Вшитки пташки
заволало,
Тім-та-ра-ра-ра,
Лем совичку не позвало,
Тім-та-ра

Як си сова то дізнала,
Тім-та-ра.
На танець ся зрихтовала,
Тім-та-ра.
Сіла собі на край стола,
Тім-та-ра-ра-ра,
Поджмуркує на сокола,
Тім-та-ра.

А як она си випила,
Тім-та-ра.
Та й до танцю ся пустила,
Тім-та-ра.
Зо жалю ся розплакала,
Тім-та-ра-ра-ра,
Бо сокола рада мала,
Тім-та-ра.

ОГОЛОШЕННЯ

1. «ПІСНЯ СЕРЦЯ»

*Присвячується
Року Віри
та 1025 річниці
Хрещення
України*

Адреса оргкомітету конкурсу:
пл. Святого Юра, 5
Львів 79000 Україна
тел./факс: 0322612425
e-mail:
pcc.ugcc@gmail.com;
Pisnya.Sercya@gmail.com

«Пісня серця-2013» – міжнародний конкурс сучасної релігійної пісні. Гасло конкурсу: «Віра, якою я живу». Конкурс присвячується Року Віри та 1025 річниці Хрещення України.

Терміни проведення конкурсу:
Парафіяльний – на визначення єпархії ;
Деканальний – на визначення єпархії ;
Єпархіальний – до 31 травня 2013 р.
(заповнені протоколи просимо подати до
ПКК до 3 червня 2013 р.);
Патріарший – 14-15 червня 2013 р.;
Гала-концерт – 29 червня 2013 р.

Учасники:

До участі в конкурсі запрошуються українські діти з України та з-за її меж у трьох вікових категоріях:

- 1 категорія: 7-10 років
- 2 категорія: 11-13 років
- 3 категорія: 14-17 років

Учасники з України для участі в конкурсі повинні подати до оргкомітету:

- правильно заповнену заявку;
- письмові дозволи авторів слів та музики на виконання пісні;
- надруковані слова пісні.

Учасники з-поза меж України для участі в патріаршому рівні конкурсу повинні надіслати до 3 червня 2013 року:

- фонограму-плюс (CD або MD) конкурсної пісні;
- правильно заповнену заявку;
- надруковані слова пісні;
- письмові дозволи авторів слів та музики на виконання пісні;
- фото виконавця розміром 10x15 см.

2. Лемківські місця Львова

Львівська молодіжна громадська організація «Молода Лемківщина» розпочала здійснення дуже цікавого проекту – «Лемківські місця Львова», до якого долучилася навіть Львівська Міська Рада. Проект передбачає збір інформації з подальшим донесенням її до зацікавлених про видатних лемків, які або жили у Львові, або пов'язані зі Львовом, або про Львів писали, і т.д. Якщо у вас є якась така інформація – то просимо надсилати її на адресу нашого вісника. Тільки разом ми зможемо відновити і зберегти нашу спадщину.

3. 5-й ювілейний фестиваль конкурс Лемківської Писанки

Нагадуємо, що 26-28 квітня у Львові вже традиційно відбудеться фестиваль конкурс лемківської писанки. Отримати детальнішу інформацію можна за посиланням <http://lemky.lviv.ua/?tag=lemkivska-pysanka>. Також дуже приємно, що цього рік до фестивалю долучився Український Католицький Університет у Львові.

І НАОСТАНОК...

Вітаємо усіх, хто в ці дні святкує Великдень! Бажаємо вам Божого благословення, ласки із небес, миру і злагоди в родині, і щоб із Воскресінням Господнім відроджувалася віра, приходила надія, і завжди із вами перебувала любов.

Христос Воскрес!

Вісник СФУЛО. ©. Офіційне видання Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань. Виходить раз на місяць.

Основна мета часопису – динамічно висвітлювати діяльність усіх суб'єктів СФУЛО.
Редакційний колектив: Софія Федина, Андрій Стадник, Назар Радь, Олесь Куйбіда, Богдан Сиванич, Соломія Красило

Номери вісника можна буде скачати зі сайту СФУЛО: sfulo.com

Адреса редакції: visnyk.sfulo@gmail.com. Можна надсилати свої матеріали.

Рішення про публікацію прийматиме редакційна рада.